

Lunds Universitet
Institutionen för kulturgeografi
och ekonomisk geografi

Fysisk planering, en möjlighet för social hållbarhet?

En kvalitativ studie av den sociala hållbarheten i Rosengård.

Författare: Damir Bislimi

Handledare: Erik Jönsson

Vårterminen 2016

SGEL36 Kandidatuppsats 15 hp

Abstract

The aim of this study was to investigate if spatial planning is a opportunity for social sustainability in the district Rosengard in Malmo. Rosengard was included in the so called million-program, which was intended to solve the housing crisis. The results of this spatial planning made Rosengard, and many other areas included in this program, segregated areas with social problems.

The questions that this study is based on is: What is the role of spatial planning regarding social sustainability in urban development? How are the social sustainability perspectives expressed in Rosengard, with respect to the planning and design of the city? How can urban development for social sustainability work with Rosengard in Malmo to become a more social sustainable neighborhood?

This study is also based on two interviews with two specifically chosen people who have professional knowledge surrounding spatial and social planning. This due to lead to even more depth and help the study to answer the questions. These interviews are meant to supplement the documents used in the study.

Together with theories of sustainable development, social development, "defensible space", social capital, and gentrification, the study could show that social capital plays a very large role in the spatial planning. With this, the theory of defensible space (which is about participation), determines the social capital. Despite this, none of this can be implemented if the sustainable development is not taken into account. The theory of gentrification is a possible solution to change the segregated area into a attractive district.

Furthermore, this study reveals success stories which shows how a city can promote social sustainability in the context of spatial planning.

Key words: Rosengard, social sustainability, social capital, sustainable development, spatial planning.

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1 Syfte	6
1.2 Frågeställning	6
1.3 Avgränsning	7
1.4 Disposition	7
2. Teori	7
2.1 Hållbar utveckling	7
2.2 Social hållbarhet	8
2.3 Min operationalisering av social hållbarhet	9
2.4 Gentrifiering	10
2.5 Defensible space	10
2.6 Socialt kapital	11
3. Metod	11
3.1 Tillvägagångssätt och material	12
3.2 Skriftliga Källor	13
3.3 Intervjuer ansikte mot ansikte	13
3.4 Subjektivt urval	14
3.5 Metod och urvalskritik	14
3.6 .1 Fördelar och nackdelar med utvalda metoder	14
3.7 Kritik av urvalsförfarande	15
3.8 Validitet & tillförlitlighet	15
3.9 Brister och saknade delar i materialet	16
4. Bakgrundsbeskrivning & fakta	16
4.1 Rosengårds Historia	16
4.2 Malmö stads visioner, arbete & statistik	20
5. Praktiska exempel	22
5.1 Telge Hovsjö	22

5.2 Gårdsten	23
5.3 Badhusberget	24
6. Analys	25
6.1 Vad menas med social hållbarhet?	25
6.2 Gårdsten, Telge Hovsjö, Badhusberget-hoppfulla modeller för Rosengård?	26
6.3 Vad kan Malmö stad och planerare göra för Rosengård?	28
7. Slutsatser	30
Källförteckning	33
Bilagor	38
Figur 4.1.1	17
Figur 4.1.2	17
Figur 4.1.3	18
Figur 4.1.4	18
Figur 4.1.5	19
Figur 4.2.6	20
Figur 4.2.7	22
Tabell	21

1. Inledning

Sverige har gått igenom radikala samhällomvälvningar de senaste sex decennierna. I mitten på 1900-talet rådde en bostadsbrist som plågade det svenska folkhemmet. Lösningen blev en produktion av en miljon nya bostäder som skedde mellan 1965-1975 vilket även kom att kallas för miljonprogrammet (Allmannyttan). Stadsdelen Rosengård var ett av de områden i Malmö som var en del av miljonprogrammets projekt under denna tid. Den fysiska planeringen som skedde under denna tid hade till avsikt att lösa bostadsbristen men med tiden har denna samhällsförändring fått sin negativa prägel, inte minst vad gäller den sociala hållbarheten i dessa miljonprogramsområden. Rosengård är en stadsdel som kännetecknas av kriminalitet och trångboddhet (Ristilammi 1999). Miljonprogrammets effekter har blivit ett resultat av en ökad polarisering vad gäller bostadsområden som är mindre/mer attraktiva. Rent socioekonomiskt växer sig klasskillnaderna allt större i relation till andra områden i Malmö. Resultatet har blivit att de människor som har kommit till Sverige av olika skäl inte har kunnat integrera sig riktigt med resten av det svenska samhället (Brottsförebygganderådet 2011). Därmed har den etniska dimensionen förstärkt utanförskapet ytterligare. De områden som anses vara mer attraktiva har lockat till sig en resursstark befolkning medan miljonprogramsområden har lockat till sig resurssvaga.

Segregationen som har uppstått, inte bara i relation till Rosengård utan till flera av miljonprogrammets områden, är ett viktigt fenomen att ta upp då många av dessa områden är segregerade i relation till resten av sin stad samt att det har påverkat invånarna rent socialt då många har haft svårt att integrera sig i det svenska samhället. Invånarna i dessa områden har visat sitt missnöje på olika sätt, bland annat kravallerna i Rosengård 2008 (Ek 2014). Följaktligen har Rosengård och många av miljonprogrammets områden fått sin prägel i media som ”problemområden”. Det diskuteras ofta hur dessa områden är segregerade i förhållande till staden men inte hur de har blivit segregerade. En intressant fråga är; Om bostadspolitiken, genom fysisk planering kan bidra till barriärer för social hållbarhet, kan de på samma sätt (genom fysisk planering) skapa möjligheter för social hållbarhet? Många aktörer, inte minst politiker, samhällsplanerare och de boende kan vara med och påverka vår stadsutveckling om dessa utsatta områden skulle få en högre prioritering.

En av planeringens huvudsakliga grunder berör människors sociala interaktioner. I många städer råder segregation där människors möjligheter och levnadsförhållanden är begränsade på grund av hur den fysiska planeringen ser ut. Sociala skillnader och barriärer har bland annat uppstått ur den fysiska planeringsstrukturen vilket har lett till brist på möten mellan människor. För att möjliggöra en hållbar utveckling krävs det att dessa (sociala, miljömässiga, ekonomiska och politiska) dimensioner samarbetar för att kunna tillfredsställa behoven för dagens generation utan att skapa negativa konsekvenser för framtidens generation (Littig och Griebler 2005).

Denna studie vill specifikt undersöka stadsdelen Rosengård som är belägen vid södra innerstaden av Malmö. Rosengård är en stadsdel som är känd för att vara ett område med hög brottslighet, utanförskap och arbetslöshet. Området är segregerat i relation till

resten av staden främst socialt men även fysiskt i form av att den är omgiven av ödsliga industriområden och stora trafikleder vilket "isolerar" stadsdelen i förhållande till resten av Malmö (Sodertalje 2012).

Därmed blir denna studie intressant ur ett vetenskapligt perspektiv då den fysiska planeringen inte har gått hand i hand med den sociala hållbarheten.

1.1 Syfte

Uppsatsens syfte är att undersöka hur Malmö stad med inriktning mot fysisk planering skulle kunna verka för att främja en social hållbarhet i stadsdelen Rosengård.

Utifrån problemformuleringen och de nedan givna frågeställningarna kommer olika lämpliga aspekter att uppmärksammas för att kunna besvara dessa samt kunna implementera dessa aspekter på studiens projektområde, Rosengård. I kombination med teori, dokumentanalyser och tidigare forskning har denna studie som mål att undersöka om en fysisk planering kan främja en social hållbarhet för områden som är segregerade och har hamnat i utanförskap. Dessa strategier kommer att exemplifieras och analyseras i studien för att på så sätt kunna illustrera en möjlig lösning som skulle kunna främja den sociala hållbarheten i Rosengård.

1.2 Frågeställning

- Vilken roll har den fysiska planeringen gällande social hållbarhet vid en stadsutveckling?
- Hur tar sig det sociala hållbarhetsperspektiven uttryck i Rosengård, med hänseende till den fysiska planeringen och utformningen av staden?
- Hur kan stadsutvecklingen för en social hållbarhet verka så att Rosengård i Malmö ska bli en social hållbar stadsdel?

1.3 Avgränsning

Detta examensarbete behandlar teori och metod för att kunna undersöka om en fysisk planering kan främja en social hållbarhet i stadsdelen Rosengård. Begreppet social hållbarhet är mångfacetterad och väldigt brett vilket har gjort att en avgränsning har varit nödvändig. Denna aspekt är kopplad till socialantropologi och etnologi, vilket i sin tur skulle kräva en bredare ansats. Därmed skulle kopplingen till just fysisk planering försvåras samt att den röda tråden skulle till viss del förloras. Uppsatsen undersöker inte aspekter som är kopplad till individnivå utan aspekter som är kopplad till lokal och samhällsnivå.

Den geografiska avgränsningen som ligger till grund för uppsatsen är stadsdelen Rosengård. Andra områden i Malmö kommer inte att diskuteras, dock kan vissa områden nämnas eller beröras.

Begreppet hållbar utveckling innefattar sociala-, miljö-, och ekonomiska aspekter och alla tre är ömsesidigt beroende av varandra. Trots detta kommer jag inte gå djupt på ekonomi och exempelvis hur stora kostnader olika fysiska planeringsåtgärder kommer att medföra men däremot kommer det givetvis att tas i beaktande.

1.4 Disposition

I det inledande kapitlet av uppsatsen redogörs en kort introduktion till uppsatsen vilket innefattar bakgrund, syfte, frågeställningar och avgränsningar. Vidare i nästa kapitel uppges teorier som har till syfte att stärka den empiriska forskningen. Kapitel 3 diskuterar metodval, tillvägagångssätt, fördelar och nackdelar, kritik av urvalsförfarande, validitet, tillförlitlighet och slutligen brister i materialinsamlingen.

Vidare i kapitel 4 redogörs en bakgrundsbeskrivning kring Rosengårds historia samt Malmös framtida visioner, arbete och statistik. Följande kapitel skildrar olika praktiska exempel som har kunnat påvisa olika lyckade strategier och åtgärder som främjar social hållbarhet. I kapitel 7 analyseras all empiri, intervjuer, teorier och resultat.

Avslutningsvis klarläggs olika slutsatser som uppsatsen har kommit fram till i sin undersökning.

2. Teori

Detta avsnitt är uppdelat i olika begrepp och definitioner som ska kunna ge en bredare kunskap kring ämnet. Då uppsatsens syfte är att kolla hur den fysiska planeringen kan verka för social hållbarhet i Rosengård är det lämpligt att först beskriva vad social hållbarhet är för att på så sätt kunna arbeta utifrån en allmän förklaring. Teorier som kommer tas upp är hållbar utveckling, social hållbarhet, gentrifiering, "defensible space" och socialt kapital. Begreppet, eller teorier kring social hållbarhet är viktigt att studera då det utgör störst fokus för uppsatsen. Detta begrepp är viktigt då det är tätt kopplat till människor och bland annat medborgardialoger. För att skapa en social interaktion behövs utrymmen och offentliga platser samt möjligheten att påverka dessa. "Defensible space" är en teori som tar upp detta, dvs. hur människor kan ta möjligheten att påverka sina områden. Social hållbarhet faller under begreppet hållbar utveckling, därmed är det högst lämpligt att diskutera vad hållbar utveckling är för att skapa en bredare förståelse kring vilken roll den sociala hållbarheten har och hur den verkar i en hållbar utveckling. Avslutningsvis är det betydelsefullt att förstå vilken central roll det sociala kapitalet har i en samhällsutveckling.

2.1 Hållbar utveckling

Begreppet hållbar utveckling populariserades först genom den så kallade Brundtlandrapporten "Our common future" år 1987. Den som utarbetade denna rapport var World Commission on Environment and Development (WCED) som är en fristående specialkommision som Förenta nationerna (FN) har tillsatt (Kaj Bärlund). WCED:s definition av hållbar utveckling lyder: "development which meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs" (Drexhage 2010:6). Detta innebär att man under en utveckling inte ska äventyra kommande generationers behov samtidigt som man uppfyller dagens behov (Littig och Grießler 2005).

Hållbarhetskoncepten för Brundtlandrapporten och Rio-dokumentet innefattade en kombination av ekonomi, miljö och sociala aspekter. Dessa tre dimensioner för hållbar

utveckling har ett ömsesidigt beroende vilket innebär att det måste råda en balans mellan de så att inte någon av dimensionerna ska bli prioriterade till den graden att den skadar någon annan dimension. Exempelvis får inte ekonomi och social välfärd förbättras så att det skulle ge utmaningar för miljön. Endast genom en balans kan vi uppnå en hållbar stadsutveckling (Bärlund).

Den mångfald som finns i städer kommer öka risken för ett motstånd som kommer från djupt rotade vanor. På så sätt kommer de tre aspekterna vara svåra att implementera vid en hållbar utveckling (Pacione 2009).

2.2 Social hållbarhet

Begreppet social hållbarhet är mångfacetterad och har ingen allmän accepterad definition som gäller för alla. Det finns många olika definitioner på begreppet och kan betyda olika saker för olika människor eller institutioner. Lunds Universitet har ett hållbarhetsforum på sin hemsida där de skriver om social hållbarhet. Deras definition av social hållbarhet innefattar bland annat människors välfärd och livsförutsättningar. Det berör demokrati, hälsa, maktutövning, utbildning, rättvisa samt ha möjligheten att vara med och förbättra dessa förhållanden (Hallbarhet 2016). Nedan kommer några av de definitioner som finns inom social hållbarhet att introduceras.

Dempsey et. al. menar att definitionen av social hållbarhet ändå har en allmän accepterad definition trots att den är mångfacetterad. De skriver bland annat om Malmö, Amsterdam och Barcelona som de städerna som är kända för att vara några av de som är mest hållbara. De hävdar även att den sociala hållbarheten skapas i vår vardagsmiljö vilket innebär att människor är påverkade till stor del av den fysiska miljön, trygghet och bostadsområden. Vidare påstår de att den urbana sociala hållbarheten har två undergrupper; hållbarhet av gemenskap och social rättvisa (Dempsey et.al. 2009).

Enligt Dempsey et. al. är det de icke fysiska faktorerna som främjar social hållbarhet i en stad. De icke fysiska faktorerna innehåller allt från gemenskap och sammanhållning, trygga bostadsområden, möjlighet till utbildning, tillgång till olika kulturella aktiviteter, tillgång till interaktion och social kapital. Han betonar även fysiska faktorer som innefattar anständiga bostäder, hållbar stadsplanering, miljö kvalitet och tillgänglighet (exempelvis grönområden, lokala tjänster och sysselsättning). Sammanfattningsvis menar de att en god fysisk livsmiljö tillsammans med goda sociala förutsättningar främjar en positiv utveckling. Det handlar mycket om demokrati och rättvisa, dvs. att människor ska ha möjligheten till att delta och påverka sin miljö (ibid.).

Littig och Grießler anser att definitionen av social hållbarhet kräver mycket mer forskning och arbete och för att kunna skapa en konkret definition. Trots detta påpekar de att det finns vissa nyckelfaktorer som måste vara uppfyllda för att någon form av social hållbarhet ska kunna uppfyllas. Att kunna ge människor en behovstillfredsställelse är en av de viktigaste faktorerna. Förutom mat, tak över huvudet, hälsovård, rent dricksvatten etc. anser de att möjligheten till utbildning, rekreation, sociala relationer och självförverkligande är den som spelar störst roll för social hållbarhet. Endast då kan varje individ ta ansvar och utforma ett värdigt liv för

sig själv. För att uppnå detta menar de att man måste arbeta (betalda och obetalda arbeten) då behovstillfredsställelsen- utbytet mellan samhälle och natur innebär huvudsakligen någon form av arbete. Baserat på dessa överväganden har de föreslagit en uppsättning av tre nyckelindikatorer för att bedöma de sociala dimensionerna av social hållbarhet. Den första innefattar bland annat fattigdom, individuell inkomst, arbetslöshet, inkomstfördelning, utbildning och vidare utbildning, bostadsförhållanden, hälsa, och säkerhet. Den andra består av social rättvisa, diskurs om hållbarhet och social sammanhållning. Begreppet social rättvisa anger endast rättvisa när det gäller fördelning av ekonomiska tillgångar (till exempel inkomst). Den tredje uppsättningen av nyckelindikatorer avser aspekter av social sammanhållning och föreslår mätning av t.ex. integration i sociala nätverk, deltagande i aktiviteter som volontärer samt åtgärder för solidaritet och toleranta attityder (t ex mot invandrare, arbetslösa och homosexuella). Trots dessa indikatorer om social hållbarhet menar de att det är skillnad mellan att införliva de i beslutsfattandet och föra in det praktiska livet (Littig and Grießler 2005).

Pacione hävdar också att begreppet social hållbarhet är multidimensionellt och svårdefinierat. Han påstår att det finns en rad olika faktorer för ett främjande av socialt hållbart samhälle. Hälsa, samhällsservice, rekreation, bostad, tillåtelse till andliga behov och kultur är några av de faktorer som finns med i hans tolkning av social hållbarhet. Dock anser han att hållbarhetsmålen inte beträffar kapitalismens ändamål vilket i sin tur kommer leda till motstånd som kommer från djupt fastgrodda vanor. Social hållbarhet är, Enligt Pacione, strategier och åtgärder som har till syfte att förbättra människors livskvalitet och levnadsvillkor. Fattigdom måste minskas samtidigt som det måste finnas lika tillgång till både den byggda och naturliga miljön. Endast så går det att tillfredsställa människors primärbehov (Pacione 2009).

2.3 Min operationalisering av social hållbarhet

Utifrån de olika teoretiska utgångspunkterna kring social hållbarhet kom jag till underfund med att social hållbarhet inte bara handlar om icke fysiska faktorer utan även fysiska, som Dempsey betonade (Dempsey et. al. 2009). Exempelvis måste det finnas en god tillgänglighet till offentliga platser (till exempel parker) för att människor ska kunna mötas och skapa en god sammanhållning. Som Pacione betonade, för att uppnå detta måste det finnas strategier som kan tillfredsställa människors grundläggande behov. En strategi kan vara att minska fattigdomen eller låta människor känna sig fria till att utöva sin kultur och andliga tjänster (Pacione 2009). Invånarna måste känna en säkerhet i sina områden, som Littig och Grießler också poängterade. Tillgång till utbildning och vidare utbildning samt social rättvisa och delaktighet i samhällsprocesser är några viktiga faktorer bland andra som har nämnts (Littig och Grießler 2005). Sammanfattningsvis innefattar social hållbarhet väldigt många faktorer som är svåra att sammansätta i en enda definition. Det är nästan omöjligt att nå en fullständig social hållbarhet då det inte finns någon tydlig definition. Genom att arbeta med dessa indikatorer som finns med i olika definitioner kan man på så sätt nå ett mål som är önskvärt.

2.4 Gentrifiering

Gentrifiering beskrivs som en social eller rumslig förändringsprocess som framställer dynamiken i samhället. Den allmänna beskrivningen består av stadsdelar eller områden som tidigare har dominerats av en lägre socioekonomisk klass (så kallad arbetarklass) men som ersätts av människor som tillhör en högre socioekonomisk klass. Gentrifiering skapas genom att standarden i områden eller bostäderna höjs eller rustas upp vilket i sin tur leder till att hyrorna höjs. Därmed har inte den lägre klassen råd att bo kvar i dessa upprustade stadsdelar och tvingas på så sätt att flytta ut till ett annat område där omständigheterna tillåter de att bo där (Pacione 2009).

Gentrifieringen har två olika teorier i fokus. Den ena är konsumtionssidan och den andra berör produktionssidan. Konsumtionssidan fokuserar på de flyttar in och ut till och från ett område, det vill säga aktörerna som deltar i processen. Produktionssidan handlar om statens roll till att uppmuntra en gentrifieringsprocess. Pacione relaterar i sin litteratur till Neil Smith som påstår att det måste finnas ett hyresgap, en "rent gap", innan en gentrifieringsprocess kan påbörjas i ett område. Finns det ett tillräckligt brett hyresgap kan det locka investerare att ockupera eller upprusta för att på så sätt kunna realisera en kapitalvinst om de i framtiden skulle vilja sälja eller hyra ut den. När det finns brist på fina bostäder och områden att bosätta sig i, kan det finnas kvar människor som är potentiella "gentrifierare". Produktionssidan är den som står för denna tillgång. Pacione hänvisar även till Hamnett C (professor i humangeografi) som anser att hyresgap-teorin skulle kunna förklara var en gentrifieringsprocess kan uppstå. Konsumenternas makt att anskaffa en bostad grundas på faktorer som bland annat tillhör beskrivningar av demografiska förändringar, förändrad livsstil och preferensmönster. Medelklassens vanor att agera beskriver hur stadsmönster förändras. Andra påstår att det som förändrar det urbana landskapet är ekonomiska institutioner. Offentliga och privata investeringar i vissa områden skulle kunna bidra till en gentrifiering. Således kan detta tolkas som att den sociala och politiska delen av ekonomin styr bostadsmarknaden (ibid.).

En gentrifiering kan ha både en positiv och en negativ påverkan på både den hållbara utvecklingen i ett område, inte minst den sociala hållbarheten. Det kan bli positivt för den nya socioekonomiska klassen som bosätter sig i området då det kan bidra till en blandad stad med fler möten (Signer 2013). Det kan även främja ekonomin i form av vinster på bostäderna och ökade skatteintäkter för fastigheter. På så sätt skulle risken för kriminalitet och sociala problem kunna minska. Dock kan gentrifieringen påverka den sociala hållbarheten också negativt då invånarna i det vitaliserade området motvilligt tvingas flytta därifrån då de inte har råd att bo kvar där. Följaktligen kan det resultera förlust av vänner samt förluster i både ekonomiska, religiösa och sociala institutioner (Pacione 2009)

2.5 Defensible space

Denna teori grundades av samhällsplaneraren Oscar Newman. Syftet med denna teori är att offentliga rum som till exempel parker och gator ska kontrolleras till största del av invånare för att lättare kunna skydda sina distrikt och skapa en miljö som de själva

önskar Invånarna kan då känna sig trygga och säkrare om de har koll och ett ansvarstagande över sina distrikt. En del av teorin baserar sig på att inte göra områden för tätbebyggda med syftet att kunna skapa ett större utrymme för invånarna. På så sätt kan normer och ansvarskänsla uppstå i det offentliga rummet när en mindre grupp får utnyttja och påverka sina områden. Om en större grupp skulle få utnyttja en livsmiljö skulle risken öka att det inte finns någon kontroll över det offentliga rummet samt att det skulle falla offer för "the tragedy of commons" vilket innebär att många skulle kolla på sina egna intressen och egen nytta istället för att ta hänsyn till andras. Kriminaliteten kan på så sätt minska om ett område är vaksamt och kontrollerat (Newman 1996).

Idéerna om "defensible space" tillämpades i Storbritanniens "värsta" trakter. Brott som inbrott, rån och misshandel minskade, men endast i fem månader. En förklaring kan vara att brottsförekomsten kan ha ändrat form eller flyttat till andra platser (ibid.). Med hjälp av samhällsplanerare och andra initiativ som riktade sig främst mot ungdomsarbetslösheten kunde man reducerade kriminaliteten avsevärt. Den brittiska regeringen insåg då att det fanns olika nyckelområden som var viktiga faktorer för den sociala hållbarheten, nämligen; att förbättra boendet, jobben, hälsan, miljön och utbildningen (Hall 2002).

2.6 Socialt kapital

Begreppet socialt kapital relateras ofta till sociologi och teoretikern Pierre Bourdieu. Enligt Bourdieu är socialt kapital väldigt högt uppskattat i skapandet av sociala interaktioner mellan människor i vår närmiljö (Ritzer 2009). Både på individ-, grupp-, och samhällsnivå har detta visat sig ha stor betydelse för den mentala hälsan. Den svenska nationella folkhälsostrategin påpekar specifikt att det sociala kapitalet bör förstärkas vilket innebär att betydelsen för inflytande och delaktighet i samhället är viktigt för trygga uppväxtförhållanden. Begreppet kan även ses en kollektiv resurs, det vill säga att det kan karaktärisera ett helt samhälle eller boendeområden men då måste det råda ett socialt nätverk mellan människor och en ömsesidig tillit. Om detta uppnås kommer det underlätta samverkan och svårigheter människor emellan vilket i sin tur kan skapa ett fungerande samhälle (Emmelin och Eriksson 2012).

Det finns två olika typer av socialt kapital, individuellt socialt kapital och kollektivt socialt kapital. Individuellt socialt kapital betraktas som en ojämn fördelad resurs vilket kan förklara hälsoskillnader i ett samhälle medan kollektivt socialt kapital kan förklara hälsoskillnader mellan befolkningen på olika områden samt att det betraktas som en gemensam tillgång för människor i vissa områden. Dock är det fortfarande otydligt och osäkert kring sambandet mellan socialt kapital och hälsa (ibid.).

3. Metod

Detta avsnitt redogör valet bakom metod, urval, litteratur, intervju och teoretiska grunder. För att kunna besvara uppsatsens frågeställningar har jag använt mig av en kvalitativ metod som omfattar dokumentanalyser. Dokumentanalysen kompletteras med två intervjuer från personer som har en "expertis" kring planeringsfrågor. Med hjälp av

litteratur och tidigare forskning om stadsdelen Rosengård samt plandokument från Malmö stad vill jag undersöka om social hållbarhet i Rosengård skulle kunna främjas i samband med en fysisk planering.

3.1 Tillvägagångssätt och material

Redan i början bestämde jag mig för att inrikta min studie på stadsdelsområdet Rosengård då detta område ofta ses som ett problemområde men ingen undersöker varför eller hur det i sig har blivit ett område med sociala problem. Efter många idéer, tankar och inspiration från andra uppsatser kring ämnesområdet kom jag och min handledare fram till att uppsatsens fokus ska ligga på fysisk planering i förhållande till social hållbarhet. Syftet med uppsatsen blev därmed att undersöka om en fysisk planering skulle kunna vara en möjlighet för ett främjande av social hållbarhet i Rosengård.

Som tidigare nämnt, är denna uppsats en kvalitativ studie som grundas på dokumentanalyser och skriftliga källor men även på två intervjuer ansikte mot ansikte med så kallade "experter" inom planering eftersom de jobbar och har jobbat med det (Flick 2006). De personer som har valts ut ska fungera som en representativ grupp för samhällsplanerare. Dessa val har gjorts ur ett subjektivt urval vilket innebär att jag har haft en viss kännedom om de personer som intervjuades samt att dessa informanter troligtvis skulle ge mig värdefull data. Skriftliga källor och sekundärdata är källor som är insamlade bland annat genom facklitteratur, databaser och offentlig statistik för att sedan bearbetas och publiceras (Denscombe 2009). Sekundärkällor av olika begrepp och definitioner kommer basera uppsatsens studie för att sedan kunna appliceras i analysen i förhållande till uppsatsens empiriska forskning. Dessa kvalitativa metoder är lämpliga för att kunna besvara de huvudsakliga frågeställningarna eftersom de kan ge konkreta svar på frågorna då Rosengård ingår i Malmös plandokument. I kombination med svaren från intervjuerna kommer det kunna stärka den empiriska forskningen och svaren på frågeställningarna. Då de teoretiska fundamenten och begreppen berör de flesta områden som ingår i en stadsutveckling, inte minst när det gäller social hållbarhet och den hållbar utvecklingen. Därmed är teorierna lämpliga för att kunna försöka besvara de huvudsakliga frågeställningarna.

Innan uppsatsens början hade jag redan bestämt att intervjua medborgare som bor i och utanför Rosengård samt Malmös stadsbyggnadskontor och Rosengårds stadsdelsförvaltning. Jag insåg snabbt att en intervju med slumpmässiga medborgare skulle ge mig svårigheter komplettera dokumentanalysen med dessa samt svårigheter att kunna besvara mina frågeställningar. Därmed bestämde jag mig för att bara ha en intervju med Malmö stadsbyggnadskontor och Rosengårds stadsdelsförvaltning. Dock fick jag inte tag på någon intervjuperson trots många skickade mail och samtal. Då tid och tillgång till fältarbete nästan alltid är begränsad är det lämpligt att välja de som är lättåtkomliga eller öppna för vår undersökning (ibid.). Av den orsaken har jag valt att basera min studie och lägga den största tonvikten i empirin på dokument och litteratur som förhåller sig till Malmö stad och Rosengård.

Som en komplettering till dokumentanalysen har jag gjort två intervjuer med "experter" inom planeringsfrågor. Jag intervjuade en före detta planeringssekreterare på stadsområdesförvaltningen inom Malmö stad. Då denna person är en bekant till mig sedan innan var det ganska självklart att göra en intervju med denna person då denne har kunskap kring planeringsperspektivet. Det var enkelt att skapa en god stämning innan intervjun påbörjades då jag och hon har en god relation sedan innan. Denna intervjuperson valde att förbli anonym och därför hänvisas den till namnet "Emina" i denna uppsats. Denna person valdes medvetet då jag inte kunde få tag på någon intervjuperson från Malmös stadsbyggnadskontor. På så sätt kunde jag få en relativt god inblick på hur denna person arbetade med planeringsfrågor konkret i praktiken.

Jag intervjuade även en person som jobbar för en ideell organisation (De La Kings hip hop och kultur). Denna organisation samarbetar med Malmö stad och söker bidrag från de för att kunna jobba med ungdomar som är utsatta i segregerade områden. Syftet med deras arbete är att få fram positiva krafter ur segregation bland annat genom musik, dans och konst. Det kändes självklart att intervju denna person då deras organisation jobbar med sociala frågor och sociala fenomen vilket är relevant för min studie. Denna person valde att förbli anonym men jag fick hänvisa "hen" till organisationsnamnet "De La Kings".

3.2 Skriftliga källor

Denna uppsats grundat sig till största del av dokument som kommer från Malmö stad, internetkällor och faktalitteratur kring Rosengård. Den teoretiska delen inbegriper faktorer som är tätt kopplade till social hållbarhet och fysisk planering. Syftet är att kunna applicera dessa aspekter i studien.

Dessa bearbetade källor har skrivits av författare, institutioner eller organisationer som både förklarar och beskriver olika fenomen i urbana områden. De tar även upp viktiga aspekter som är betydelsefulla för att öka förståelsen kring social hållbarhet. Eftersom dessa studier omfattar lämpliga begrepp för denna uppsats har detta applicerat på Rosengård i Malmö för att undersöka om det kan främja en positiv stadsutveckling rent socialmässigt.

3.3 Intervjuer ansikte mot ansikte

Som namnet säger, är detta en interaktion med en direkt kontakt mellan forskare och respondent (Flowerdew och Martin 2013). Dessa kontakter, har jag som forskare, etablerat genom att bjuda hem intervjupersonerna till mig. Intervjuer ansikte mot ansikte kan ge mer kvalitativ och mer fyllig data då denna direkta kontakt gör det lättare för forskare att känna av om den får oriktig information till skillnad från om det skulle vara en telefonintervju eller en postenkät (Denscombe 2009).

3.5 Subjektivt urval

Denna term används då forskaren har en viss kännedom om de människor som "handplockas" till undersökningen. De utvalda personerna har jag medvetet valt då dessa anses ha en "expertkunskap" och skulle troligtvis ge mest värdefull data för min undersökning samt att de skulle kunna ge relevant information vilket skulle kunna vara till stor hjälp för att besvara mina frågeställningar (ibid.).

3.6 Metod och urvalskritik

I detta avsnitt redogörs utvalda metoder med en kritisk koppling till metodlitteratur för att upplysa läsaren både om studiens svagheter och styrkor.

3.6.1 Fördelar och nackdelar med utvalda metoder

De största fördelarna med sekundärdata och dokument är att de innehåller mycket information och material från olika tider, författare och infallsvinklar. Tillgängligheten till att få tag på dokument och källor är väldigt god och tillförlitlig (beroende på vilket dokument man studerar). Uppsatsens utvalda sekundärkällor och dokument innehåller information som är bearbetad av godkända forskare, författare och institutioner (ibid.).

De främsta nackdelarna med att använda sig av forskning som är baserad på bearbetade dokument och andra elektroniska sekundärkällor är källans trovärdighet. Källans auktoritet och det tillvägagångssätt som har använts för att erhålla de ursprungliga uppgifterna måste bedömas kritiskt av forskaren för att kunna bedöma trovärdigheten i dokumenten. En annan stor nackdel är att de sekundärkällor som jag, men även andra forskare använder sig av är källor som har producerats för andra ändamål än mitt syfte. Andra nackdelar är att det kan vara tidskrävande att hitta rätt data men även ansträngande att tolka mönster, teman och skillnader i olika texter. Risken finns även att dokument byggs på upphovsmannens tolkningar och inte på objektivitet (Flowerdew och Martin 2013).

Intervjuer ansikte mot ansikte är en bra metod då det kan ge mer djup och detaljerad data i informationen. Det krävs ingen komplicerad utrustning för att få värdefulla insikter i informationen samt att det garanterar en relativ hög svarsfrekvens. Som forskare har jag haft möjligheten att omsorgsfullt välja mina respondenter för att få svar från just de människorna som behövs för att fylla kategorierna i mitt urval (ibid.).

Nackdelen med intervjuerna är att det har varit tidskrävande att bearbeta datainsamlingen och analysera den (Denscombe 2009). Uppsatsens intervjuer baseras på intervjupersonernas erfarenheter och kunskap men det har varit en utmaning att utesluta etnografisk data i bearbetningen. Med andra ord har det varit ansträngande att utesluta värdeomdömen och tolkningar i bearbetningen (Ryen 2004).

3.7 Kritik av urvalsförfarande

Genom att samla in plandokument från Malmö stad, faktalitteratur kring Rosengård samt information från sekundärkällor innebär det att man redan har tagit ett urval av ett urval. Risken för att studien ska bli snäv och få ett mindre perspektiv ökar. Beroende på när och hur forskningen på olika skriftliga dokument har gjorts kan det spela stor roll för validiteten, reliabiliteten och tillförlitligheten (Denscombe 2009).

Det är nästan omöjligt att få fram information i en forskning som representerar hela befolkningen. Då uppsatsen är en kvalitativ undersökning har jag därmed inte valt att göra större kvantitativa fältundersökningar med större grupper som exempelvis enkäter eller frågeformulär. Dock har jag varit uppmärksam på frågan om hur representativ denna uppsats är när det gäller att generalisera resultaten men man behöver inte ogiltigförklara resultatet (ibid.).

Intervjupersonerna valdes medvetet vilket både kan vara positivt och negativt. Det positiva är att de har erfarenheter och en viss "expertis" kring planeringsfrågor. En annan fördel är att det inte krävdes några större anstränganden för att få en intervju. Nackdelen kan vara att det kan kännas för tryggt och risken kan öka att personen kan ändra roll mellan att vara privat och expert samtidigt som intervjun pågår (Flick 2006). Sedan har jag varit försiktig gällande fakta och värdeomdömen i min intervju. Det måste observeras att svaren inte alltid är fakta utan det kan finnas risk till egna värdeomdömen från intervjupersonerna.

3.8 Validitet, reliabilitet & tillförlitlighet

Då uppsatsens syfte är att undersöka om en fysisk planering är möjlig för ett främjande av social hållbarhet i Rosengård har jag studerat lämpliga teorier, begrepp och definitioner såsom social hållbarhet, gentrifiering och hållbar utveckling vilket är värdefullt för att besvara mina frågeställningar. Olika fakta och tidigare praktiska exempel på städer som har sysslat och arbetat med social hållbarhet har också studerats för att kunna jämföra och stärka studiens analys. Med detta har jag mätt det som är avsett att mäta, det kallas för validitet och detta är ett begrepp som hänvisar till precisionen och noggrannheten i data (Denscombe 2009). Analysen grundas på plandokument, teorier, och fakta som är bearbetad av någon annan vilket innebär att det alltid finns risker för missförstånd och feltolkningar. Reliabilitet kan definieras som graden av konsistens mellan de forskningar under samma kategori som görs av samma eller olika forskare vid olika tillfällen. Det innebär att, om man finner samma mönster eller resultat i en annan studie kommer det stärka studiens resultat. För att få en hög konsistens har jag därför valt att ta upp olika praktiska exempel på liknande fenomen (Ryen 2004). Genom att diskutera flera praktiska exempel, begrepp och teorier öppnar det upp en möjlighet att diskutera frågor som kan vara liknande eller gemensamma för uppsatsens undersökning.

Då informationsinsamlingen är hämtad från tidigare litteratur och artiklar kan det ge ett ifrågasättande på denna forskning. Därmed ska det finnas en möjlighet att kunna kontrollera källorna i referensavsnittet.

3.9 Brister och saknade delar i materialet

En del av uppsatsens metoder var att intervjua Malmö stad och Rosengårds stadsdelsförvaltning. Efter många skickade mail och samtal fanns det ingen tid för någon i stadskontorets kansli eller Rosengårds stadsdelsförvaltning att ställa upp på en intervju. Syftet med att intervjua Malmö stad och Rosengårds stadsdelsförvaltning var att få en djupare och mer konkret inblick på hur den fysiska planeringen ser ut för Rosengård samt hur de ser på social hållbarhet. Jag ville även ta reda på hur de går tillväga för att främja en social hållbarhet i staden. Detta hade kunnat underlätta och ge konkreta svar på mina frågeställningar men också värdefull information som hade kunnat komplettera och stärka min forskning ytterligare.

4. Bakgrundsbeskrivning & fakta

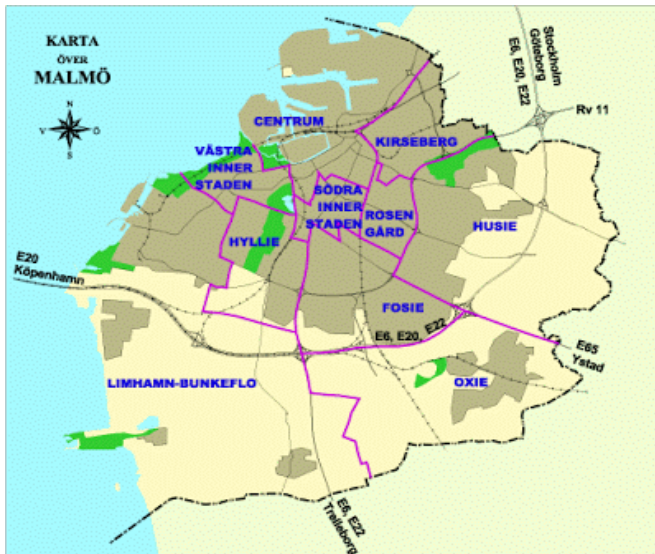
I detta avsnitt kommer en djupare bakgrundsbeskrivning kring Rosengård att redogöras. Malmö stads plandokument, visioner, bilder och statistik kring Rosengård kommer också att rapporteras i detta kapitel. Detta faktabaserade avsnitt har ändamålet att ge läsaren en djupare inblick på hur Rosengård har utformats över tid för att på så sätt kunna förstå de strukturer och händelser som har skapat och gjort Rosengård som den ser ut idag. Malmös plandokument, visioner och statistik är viktigt att studera för att kunna stärka min analys och mina slutsatser. Vidare vill detta kapitel ge konkret information kring hur Malmö vill arbeta för att främja en social hållbarhet i Rosengård. Avslutningsvis redogörs andra svenska praktiska exempel som, likt Rosengård, har haft samma sociala problem men trots detta har lyckats främja en social hållbarhet genom olika fysiska och sociala åtgärder. De presenteras med syftet att kunna jämföra och undersöka om de kan vara hoppfulla modeller för Rosengård. Dessa exempel redogörs i nästa kapitel.

4.1 Rosengårds historia

Innan de historiska förändringsprocesserna presenteras är det lämpligt få en kort inblick på en del bakgrundsfakta kring Rosengård.

Rosengård är ett förortsdistrikt i staden Malmö som är belägen i södra Sverige. Stadsdelen består av cirka 20 000 invånare där de allra flesta familjer har en invandrarbakgrund (cirka 85 %) och i området talas det mer än 50 olika språk. Den socioekonomiska nivån är under genomsnittet och andelen arbetslösa hos vuxna är hög (Wenhall et. al. 2005).

Karta över Malmö

figur 1. Design och bildkälla: Karta över Sverige

Syftet med kartan är att visa vart i Malmö Rosengård är belägen.

Under 1800-talets mitt köpte systrarna Ida och Hilda Kockum upp Rosengård. Under denna tid bestod stadsdelen mestadels av ängar, jordbruk och var i stort sett självförsörjande fram till 1960-talet. år 1959, efter Hildas död, köpte Malmö stad upp Rosengård (Rosengren 2011).

Rosengård, Herrgården

figur 2. Bildkälla: Andersson (2016) Fotograf: Gotthard Henrichsén

Bild över obebyggda ägor som tillhörde rosengårds herrgård år 1958. Nedan kan man se, som än idag finns, kontinentalbanan till Trelleborg.

Det var efter att Malmö stad köpte upp området som byggandet av Rosengård påbörjades (Malmö). Under denna tid rådde en bostadsbrist i Sverige och invånarna behövde någonstans att bo. Lösningen blev att bygga en miljon nya bostäder i Sverige på tio år, vilket kom att kallas för miljonprogrammet. Rosengård var en del av detta program och stadsdelen planerades för cirka 20 000 invånare. Projektet startade 1965 och avslutades 1975. Husen som byggdes var prefabricerade både på längden och höjden, så kallade lamellhus eller lägenhetskomplex. Denna inspiration kring detta projekt hämtades från Le Corbusiers bostadskomplex Unite´d Habitation i Marseille. Det höga uppdrivna arbetstempot gjorde att byggföretagen som låg bakom bostadsbyggandet var tvungna att improvisera vilket gjorde att de inte följde byggnadstekniken till fullo. Detta innebar att betongen inte alltid hann torka innan de kunde fortsätta arbetet (Ristilammi 1999).

Le Corbusier Unite d´Habitation

Figur 3. Bildkälla: fotografiesonjaschwarz (2010)

Bilden visar lägenhetskomplexen Unite d´Habitation i Marseille som var konstruerade av Corbusier.

Rosengård

Figur 4. Bildkälla: Erlandsson (2011)

Lägenhetskomplex i Rosengård som skapades under miljonprogrammet

Trots att miljön ännu inte var färdig började människor flytta in till området, cirka 16288 personer under åren 1969-1970. Utemiljön var skräpig men det var inte så viktigt då bostadsbristen var det största problemet. Rosengård var en plats som skulle skapa nya möjligheter och man kunde blicka framåt. Nya köpcentrum byggdes under 1970-talet och man började sakta men säkert utforma miljön. Dessa nya lägenhetskomplex med ett eller flera trapphus skulle på något sätt skapa en samhörighetskänsla, ett "grannskap" som i sin tur skulle skapa mer möten och sociala interaktioner. Trots denna process och drömmen om att Rosengård skulle bli ett lyckat område blev många chockade över att det inte motsvarade deras uppfattningar. Detta bygge som skulle skapa en trygghet, resulterade istället otrygghet och osäkerhet. Hela karaktären ändrades för Rosengård i förhållande till Malmö. Människor ville inte bo kvar längre i området på grund av de sociala problemen som ökade. De som hade ekonomiska resurser flyttade ifrån området och de som blev kvar hamnade i en negativ spiral av sociala dilemman. Detta projekt speglade en upplevelse hos invånarna att den svenska moderniteten bara vara uppbyggd av tomma gester utan mening. Vissa människor tyckte inte att Rosengård kändes som ett svenskt område i och med att det fanns så många människor med utländsk bakgrund som bodde där. De såg det som en återvändsgränd då den mångkultur som fanns i stadsdelen hade skapat en osäkerhet i förhållande till det svenska samhället. Politikerna och planerarna svarade med att de borde få uppskattning för att de hade försökt göra något bra för samhället (ibid.).

De sociala problemen är inte den enda barriären. Fysiskt sett är stadsdelen även uppdelad. Det finns ett motorvägssnitt som skär igenom hela distriktet och denna korsas av både gång- och cykelbroar. Den ena sidan består av allmännyttiga bostadsområden och den andra sidan består främst av bostadsrättslägenheter. Den senare består av bättre utrustning och dyrare material vilket kräver ett visst kapital för att bosätta sig där. De allmännyttiga är billigare och innehåller sämre material. Denna fysiska delning har medfört en distansering både mentalt och fysiskt hos befolkningen (ibid.)

Det uppdelade Rosengård

Figur 5.

Bildkälla: Mapio (2009)

Motorvägssnittet som delar upp Rosengård.

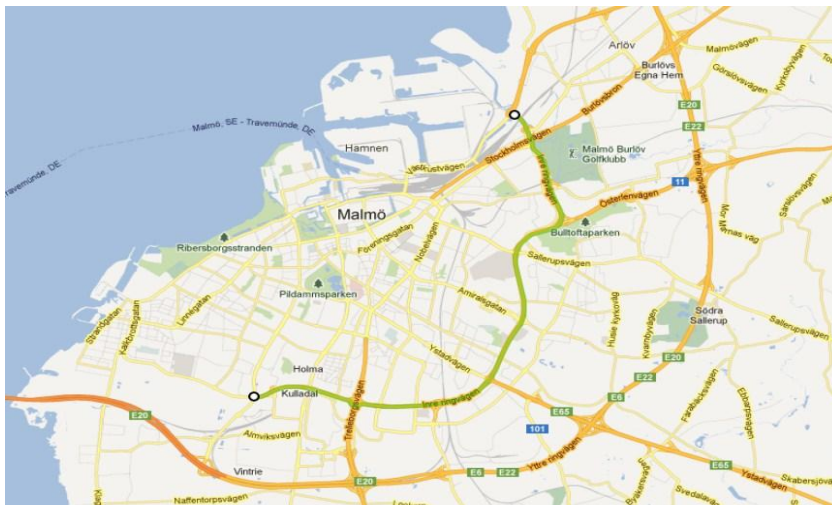
Under det senaste decenniet har Rosengårds invånare visat sitt missnöje flera gånger, inte minst under kravallerna i Rosengård 2008 (Ek 2014). Upploppen startade med att ett tiotal ungdomar bestämde sig för att protestera genom att kasta bomber då den bakomliggande orsaken berodde på att en muslimsk förening förlorade hyreskontraktet till en lokal. Bostadsområdena blev även drabbade av kackerlackor år 2009 (Sydsvenskan 2009). Detta visar tecken på vilken standard bostäderna hade. Det är lätt att stämpla Rosengård som ett problemområde pga. dessa sociala problem men ännu svårare är det att förstå de bakomliggande strukturerna som ger upphov till invånarnas beteende och orsaken bakom den odugliga fysiska miljön.

4.2 Malmö stads visioner, arbete & statistik

I sin översiktsplan som är antagen av kommunfullmäktige år 2014 skriver de att Malmö ska vara en attraktiv- och en hållbar stad samtidigt som de ekonomiska, miljömässiga och sociala aspekterna ska tillgodoses och vara ömsesidigt beroende av varandra (Malmö 2014).

Malmös visioner gällande den fysiska planeringen är att staden ska vara grön, tät, nära och en funktionsblandad stad. Staden vill växa inåt, innanför Yttre Ringvägen då de vill effektivisera ytan i Malmö, men även flexibiliteten som gör staden nära ur flera olika synvinklar. Kollektiv-, cykel-, och gångtrafiken ska utvecklas och vara en grund för trafiksystemet (Malmö 2012).

Malmös vägar

Figur 6.

Bildkälla: Skyscrapercity (2012)

Yttre ringvägen är det stora orangefärgade motorvägsstråket som sträcker sig runtom Malmö

Stadsförvaltningen i Rosengård har tillsammans med Malmö stad kommit i samråd med att bygga nytt i Rosengård, främst i södra Rosengård. De vill bygga ett nät av gränder, gator, gång och cykelvägar som gör det lättare för invånarna att hitta områden. Ett annat förslag är att de vill bygga en aktiv stadsdelspark, exempelvis ett trädgårdscafé. Detta för att bidra med variation och skapa mer plats för möten och interaktioner mellan människor. En annan vision är att bygga "bokaler" vilket innebär att invånarna har möjlighet till att både bo och jobba i sina lokaler. Det står även i planen att de vill skapa

variation i bostäderna genom att bygga blandade bostäder och inte bara lägenhetskomplex (Malmö 2012, Malmö Stadsbyggnadskontor 2008).

Vad gäller den sociala hållbarheten vill Malmö stimulera demokrati, delaktighet, trygghet och jämställdhet i stadsrummet. Staden ska ses som en kulturell och demokratisk arena för mötesplatser där medborgarna ska ha en större medverkan, inte minst inom fysiska förändringsprocesser i staden (Malmö 2012).

Stadsdelen Rosengård är belägen relativt centralt i staden vilket innebär att det finns stora möjligheter för tätare stadssammanhang. Malmö stads konkreta visioner på hur de fysiska strukturerna kan förändras för att främja en social hållbarhet i Rosengård är bland annat att skapa fler lokaler och bättre tillgänglighet i Rosengård. De menar att det är brist på lokaler idag samt att de erbjuder en dålig arbetsmiljö. En annan konkret fysisk satsning är att lägga tonvikt på kommunikationsnoder såsom busshållplatser och stationer för att på så sätt utveckla de till viktiga mötespunkter. Deras satsning ligger mycket på det som redan finns kvar men att det ska utvecklas ännu mer. Bland dessa ingår parker, stråk och gator. En ytterligare vision är att skapa en stadsdelstorg som har till syfte att vara en offentlig samlingsplats där olika spontana aktiviteter och torghandel kan äga rum. Trots dessa visioner menar Malmö att det finns vissa saker de inte kan råda över gällande strukturella faktorer. Låsningar kan skapas när det gäller statlig nivå eftersom inkomst- och marknadspolitiken är det som styr utvecklingen. Därför försöker de att samarbeta med privata aktörer i hopp om att de ska ta initiativ i samhällsutvecklingen (Malmö stadsbyggnadskontor 2008).

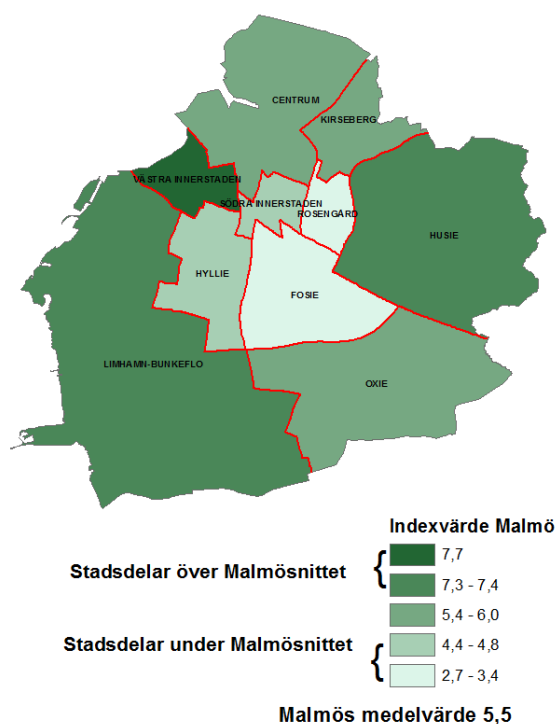
Malmö stad har även presenterat ett välfärdsindex från år 2011, 2012 och 2013 med alla Malmö stadsdelar där Rosengård visar sig ha det lägsta indexvärdet. Välfärdsindex innebär vilka levnadsförhållanden ett område har (Redovisningar 2013). Tabellen nedan visar statistiken:

Välfärdsindex Malmö

Stadsdel	Indexvärde 2011	Rang 2011	Indexvärde 2012	Rang 2012	Indexvärde 2013	Rang 2013
Västra Innerstaden	7.4	1	7.9	1	7.7	1
Limhamn-Bunkeflo	7.3	3	7.4	2	7.4	2
Husie	7.4	1	7.4	3	7.3	3
Centrum	6.0	4	6.1	4	5.8	5
Oxie	5.8	5	6.0	5	6.0	4
Kirseberg	5.0	7	5.3	6	5.4	6
Hyllie	5.5	6	4.7	7	4.8	7
Södra Innerstaden	4.2	8	4.4	8	4.4	8
Fosie	3.3	9	3.3	9	3.4	9
Rosengård	3.6	10	2.6	10	2.7	10

Källa: (ibid.)

Välfärdsindex i Malmö

Figur 7.

Bildkälla: (ibid.)

Koropletkarta över Malmös stadsdelar som illustrerar en översiktlig bild på indexvärdet över hela staden.

5. Praktiska exempel

De områden som kommer tas upp i detta avsnitt är Telge Hovsjö som är belägen i Södertälje, Badhusberget som ligger i Lysekil och Gårdsten som befinner sig i Göteborg.

Anledningen till att dessa praktiska exempel från andra områden tas upp ligger till grund för att kunna jämföra med hur Malmö arbetar och vill arbeta med Rosengård. På så sätt går det att göra en analys kring om dessa exempel skulle vara möjliga modeller Rosengård.

Tidigare forskning på dessa områden har gjorts av Anna Wedin (2014) "*En fråga om vad och hur: Att främja social hållbarhet i samband med renovering av miljonprogrammen*" och det är även därifrån jag har hittat dessa exempel.

5.1 Telge Hovsjö

Telge Hovsjö i Södertälje är, precis som Rosengård, ett av miljonprogrammets projekt. Tidigare var området präglad av kriminalitet och hade ett dåligt rykte (Telge 2016). Området har varit omtalat för stenkastning mot bussar och flera bildbränder men idag har brotten minskat med en fjärdedel och hyresgästerna är mer delaktiga i

planeringsprocesserna (Sverigesradio 2013). Sedan dess har bolaget Telge Hovsjö implementerat konkreta lösningar och infört långsiktiga projekt som skulle främja trygghet och säkerhet i bostadsområdena (Nilsson och Lundmark 2013). Telge Hovsjös vd Patrik Derk uttrycker sig i en intervju med Sverigesradio att många upprustningar och renoveringar har gjorts i området men att det inte enbart är den fysiska planeringen som har främjat en social hållbarhet utan satsningen ska istället ske genom en social planering. Trots detta har hyrorna höjts med 20 procent de senaste sex åren vilket har tvingat ett antal familjer att flytta ifrån området. Den bakomliggande orsaken bakom ett socialt främjande ligger i att ungdomarna har fått sköta projekt och varit delaktiga i de fysiska förändringsprocesserna i området. Det har gett mer ansvarstagande hos invånarna i området, hävdar Derk (Sverigesradio 2013). Enligt bolaget Telge Hovsjö kommer en omstrukturering eller upprustning av bostäder inte att reducera de sociala problemen i området. Deras konkreta vision och satsning är att involvera invånarna i Telge Hovsjö till att påverka och skapa sin önskade miljö. På lång sikt hoppas bolagsledningen att detta ska reducera den höga arbetslösheten och förbättra skolresultaten. Omflyttningsgraden har sjunkit från 24 % till 8 % vilket innebär ett positivt tecken på att satsningen går framåt och människor vill faktiskt bo kvar i området. En strategi är att de arbetar mycket med barn och ungdomar. Exempelvis jobbar cirka 120 ungdomar varje sommar med att hålla området välvårdat. Ungdomarna har bland annat fått arbeta mycket i parker för att göra den mer välkomnande och trevlig. Förutom den fysiska planeringen har Telge Hovsjö skapat en social relation med människorna i området vilket i sin tur har producerat en trygghet hos invånarna (Nilsson och Lundmark 2013). Bolaget har lagt stor tonvikt på möjligheten till delaktighet och ansvarstagande. Orsaken till detta är att det skulle kunna leda till en mindre benägenhet att sabotera något som de själva har byggt upp tillsammans. En ytterligare satsning som Telge Hovsjö jobbar med är den så kallade Hovsjösatsningen. Det är en gammal skola som rustas ut för att etablera kommersiella aktiviteter och företag. Bolaget tar inte emot några kommunala eller statliga pengar då risken för besvikelse ökar när projektet är klart (ibid.).

5.2 Gårdsten

Gårdsten är ett av de mest hänvisade exemplen på hur den sociala och fysiska miljön har gått hand i hand. Området var också en del av miljonprogrammets projekt och byggdes mellan 1960-1970-talet. Det första praktiska utfallet blev en fysisk omstrukturering. Ombyggnationer av husen, energilösningar med solceller på husen och möjligheten att påverka sin boendekostnad genom individuella mätningar av både värme och el var några av målen. Syftet var främst att väcka samt upprätthålla intresset hos de boende. De anordnade informationskvällar, trycksaker och olika former av sysselsättningar. Ett annat mål var att locka till sig nya hyresgäster. Gårdsten centrum byggdes om till garage för att öppna upp möjligheten för företag att etablera sig där (Boverket 2007).

År 2000 gjorde man principskisser som innebar att de två nordligaste höghusen skulle demonteras så att de ska ge mer plats åt småhus. Detta för att bryta de traditionella höga

lägenhetskomplexen som kännetecknar ett förortsområde. Även här involverade de hyresgästernas och de boendes idéer och önskemål kring de olika framtidsprojekten som var på gång i Gårdsten. Exempelvis arrangerade man promenader och "rundturer" med de boende där de fick uttrycka sig och visa vad de ville bevara eller ta bort. Resultatet av den fysiska upprustningen ledde till en mer attraktiv och tryggare boendemiljö samt att människor flyttade in i de tomma lägenheterna. De boendes synpunkter var av stor vikt i planeringen då deras önskemål framkom och sammanfördes vid ett seminarium år 2002. Tillsammans med experter kring installationsteknik, hållbar utveckling, miljöfrågor, trygghetsfrågor och energieffektivisering kunde de tillsammans leda framtidsverkstaden (ibid.).

I ombyggnationen kunde de redan i början uppfylla hyresgästernas tre främsta önskemål, nämligen; att anskaffa en träningslokal, övernattningsrum för släkt och vänner och tvättstugor i entréplanen. De gjorde husen mer tillgängliga genom att ersätta de gamla entréplanerna med nya vilket skulle göra det smidigare för de boende att komma till husen, parkeringen och bussen (ibid.).

Gårdsten har fått stor uppmärksamhet för sitt arbete både nationellt och internationellt. Solhusprojektet fick pris som "Årets Bygge" i byggindustrins tävling år 2002. År 2003 fick de ett hedersomnämmande i SEAS solenergipris där de två år senare fick det internationella miljö- och bostadspriset "World Habitat Award 2005)". Ombyggnaden av trapphusen fick ett hedersomnämmande från Per och Alma Olssons fond för god byggnadskonst. Ombyggnationen av garagen till lokaler har lett till att cirka 50-tal företag har kunnat etablera sig i området. De fick även SABO:s miljöpris för sitt aktiva arbete med ungdomar (ibid.).

5.3 Badhusberget

Badhusberget var också en del av miljonprogrammets projekt som byggdes mellan 1960-1970 talet. Området är inte så stort och består av cirka 400 bostäder. År 2011 startades ett projekt i badhusberget som kallades för "Gårdsprojektet- ett projekt om skönhet och samverkan" (Badhusberget 2011).

Bostadsföretaget Lysekildbostäder, Lysekils Kommun och Statens Konstråd startade projektet och ligger även bakom finansierandet och de driver projektet framåt. Projektets största fokus har legat på dialoger med de boende tillsammans med inredare, konstnärer, arkitekter, trädgårdsformgivare och ljusdesigners. De utgår ifrån de kvaliteter som de boende upplever, det vill säga vad som ska bevaras, vad som fattas, vad som fungerar och inte fungerar (ibid.).

De konkreta arbetsformerna i Badhusberget är arrangemang av lekfulla workshops och undersökningar som finns på plats. Syftet är att skapa en fysisk förändring i gårdsmiljön som en effekt av den ömsesidiga dialogen mellan de boende och planerarna. På så sätt har bilden av Badhusberget förstärkts då det har skapat en attraktiv och unik plats som kännetecknas av trygghet (ibid.).

De boende formulerade en önskan om att utveckla de mötesplatser som finns för att skapa interaktioner mellan människor. Mötesplatser kan vara parker, gång-och cykelvägar, tvättstugor etc. Badhusberget har en projektlokal på gården som har gett möjlighet till lektyr för barn och ungdomar men även möjlighet för vuxna att umgås där. Lokalen har använts bland annat som kollo för barn som bestod av flera fritids- och kulturaktiviteter. Genom dialoger med de boende kunde de anordna detta. Lokalen finns fortfarande kvar ifall önskan om olika aktiviteter skulle komma på agendan, detta då det har skapat en kontinuitet (Statenskonstrad).

En annan önskan som lyftes fram i dialogerna med planerarna var att kunna odla på gården vilket också genomfördes. Förr saknades det även sittplatser och grillmöjligheter på gården. Den konkreta lösningen var att ta bort en sandlåda intill en tvättstuga för att genomföra detta. De fick även bättre ljussättning i området som på så sätt skulle skapa en tryggare miljö. Det skulle inte heller vara vilket ljus som helst utan det skulle vara ljus som lyser upp husfasaderna samt att det ska få gräset att se grönt ut även på kvällarna (ibid.).

Det fanns kontaktsvårigheter i området från början då de insåg att den sociala interaktionen med de boende inte var så lyckad. Det fanns förslagslådor och informationsblad men de insåg snabbt tidigt i projektet att det inte var rätt strategi för att nå de boende. Lösningen blev att de flyttade sin verksamhet ute på gårdarna där de kombinerade möten samt fritt skulpterande i lera för de som var intresserade utav att medverka. Resultatet blev att kontakten ökade då de boende blev nyfikna på vad som hände, inte minst barnen (ibid.).

Gårdsprojektet handlade i grund och botten om att rusta upp gården vilket skulle bidra till ett främjande av den sociala hållbarheten. Projektet är inte stort men det ger ett konkret exempel på hur man genom fysisk planering tillsammans med ett ömsesidigt samarbete med de boende kan skapa en trevlig miljö.

6. Analys

I detta avsnitt kommer teorier, empiri och material som presenterats i uppsatsen att ifrågasättas och diskuteras. Dessa sammankopplas för att kunna diskutera hur social hållbarhet kan främjas i samband med en fysisk planering. Analysen kommer att systematiseras med underrubriker för att underlätta läsningen kring vad som analyseras i uppsatsen.

6.1 Vad menas med social hållbarhet?

Social hållbarhet kan betyda en mängd olika saker beroende på vem man frågar. Frågan som uppstår är; Går det att överhuvudtaget att uppnå en social hållbarhet? Det går inte att uppnå en fullständig social hållbarhet men det kan uppnås till en viss grad som är önskvärt. Det finns inte någon fullständig social hållbarhet utan det är en utvecklingsprocess som kommer kräva kontinuerligt arbete hela tiden.

De olika definitionerna av social hållbarhet har delar som även faller under begreppen socialt kapital, hållbar utveckling och "defensible space". Exempelvis nämner Dempsey

att den sociala hållbarheten skapas i vår vardagsmiljö. Det kan kopplas till socialt kapital där sociala interaktioner är tyngdpunkten (Dempsey et. al. 2009). Även Littig och Grießler påpekar också sociala relationer som en viktig faktor i den sociala hållbarheten (Littig och Grießler 2005).

Kan det stämma, som Pacione betonade, att hållbarhetsmålen inte beträffar kapitalismens mål? (Pacione 2009). Det är en svår fråga att svara på men de ekonomiska tillgångarna kan vara en stor möjlighet för framtida sociala och miljömässiga hållbarhetsmål men det måste samverka med den hållbara utvecklingen.

Om det går att implementera så många indikatorer som möjligt från de definitioner som finns kring social hållbarhet så kommer det ständigt kunna utvecklas och på så sätt uppnå ett önskvärt mål.

6.2 Gårdsten, Telge Hovsjö, Badhusberget - hoppfulla modeller för Rosengård?

Det är cirka femtio år sedan miljonprogrammet påbörjades vilket innebär att det är lika lång tid sedan Rosengård byggdes och formades. Det har satt sin prägel och än idag har Rosengård fortfarande sociala problem. Men kan denna annorlunda som kännetecknar Rosengård vara en skjutspets till att lyckas samt bli ett positivt exempel för andra områden med sociala problem?

Kravallerna 2008, bland många andra sociala problem i Rosengård, visade att det finns ett missnöje och sociala problem i området (Sverigesradio 2014). Detta innebär att det sociala kapitalet inte är hög bland de boende. Social hållbarhet är därför inte en ömsesidig relation med de miljömässiga och ekonomiska dimensionerna i området.

De praktiska svenska exemplen visar hur planerare och olika aktörer kan tänka i ett långsiktigt perspektiv för att främja en social hållbar utveckling. Den konkreta fysiska lösningen i Badhusberget där de ordnade en projektlokal, utvecklade gårdarna, viktiga mötesplatser samt att de hade ständiga dialoger med människorna visade att de satsade mycket på det sociala kapitalet. Detta innebär att de i samband med en fysisk planering även planerade rent socialt. Invånarna kunde känna sig trygga i de fysiska förändringsprocesserna som ägde rum eftersom de var delaktiga och lade fram önskemål som fick uttryck i den fysiska planeringen. Detta hade kunnat implementeras i Rosengård i form av att fler lokaler öppnas eller byggas upp i området men då gäller det att ta hänsyn till den ekonomiska hållbarheten så att det ska bli lönsamt rent ekonomiskt. Rosengård har många invånare vilket innebär att det finns stora möjligheter till sociala interaktioner men för att möjliggöra detta krävs fler dialoger mellan beslutsfattare, planerare och medborgare för att på så sätt kunna uppnå ett önskvärt mål som gynnar alla. Detta kan återkopplas till teorierna om socialt kapital och "defensible space" där det sociala kapitalet handlar sociala interaktioner mellan människor och defensible space om kontroll över sina områden och ansvarstagande (Ritzer 2009, Newman 1996). Om Rosengård kan skapa ett starkt socialt kapital hos invånarna innan en fysisk förändringsprocess sker skulle invånarna kunna känna sig trygga med en fysisk förändring. Dock måste detta ske i samband med dialoger och ge invånarna möjlighet till att påverka sina distrikt om det ska kunna ske en utveckling i den sociala

hållbarheten. På så sätt skulle risken minska att de skadar sina områden som de själva har "skapat". Med andra spelar teorin om "defensible space" en viktig roll för bevarandet av den fysiska miljön (Newman 1996).

Gårdstenexemplet visar ett ytterligare ömsesidigt samband mellan den fysiska planeringen och den sociala hållbarheten. Genom att föra medborgardialoger och anordna "gåturer" där de fick uttrycka sina idéer kring den fysiska strukturen i området fick de människorna att känna sig delaktiga (Boverket 2007). Likt Badhusberget, satsade Gårdsten på sociala interaktioner för att stärka det sociala bandet med människorna. När de stimulerade det sociala kapitel hos invånarna kunde de börja implementera idéer och förslag i praktiken. På så sätt uppstod en god gemenskap och boendemiljö i området. Gårdsten har även fått flera utmärkelser i sin planering vilket har visat tecken på att det är ett "lyckat" projekt. Exempelvis kan Rosengård rent fysiskt upprusta eller demontera vissa lägenhetskomples till småhus i området för att skapa mer variation i den fysiska miljön men detta måste ske i samband med medborgarnas önskemål. Det de kan göra är, precis som Gårdstenexemplet, stärka det sociala kapitalet genom att gå runt med medborgare i området och be de uttrycka sina önskemål kring vad de vill ha i sitt område (ibid.). Trots detta kan demonteringar inte bara ske utan att ta hänsyn till den hållbara utvecklingen. Teorin om den hållbara utvecklingen säger att de tre dimensionerna (sociala, ekonomiska och miljömässiga) måste ha en ömsesidig samverkan så att den framtida generationens behov inte påverkas negativt (Littig och Griebler 2005). Exempelvis kan inte upprustningar av lägenheter, offentliga miljöer och bostäder i Rosengård ske så att det inte blir lönsamt rent ekonomiskt eftersom sådana förändringar kan medföra stora kostnader. Det måste alltså finnas en balans mellan dimensionerna. Skulle Rosengårds bostäder upprustas eller utvecklas skulle det kunna leda till att hyrorna höjs och människor har inte råd att bo kvar i sina områden. Upprustningarna i Telge Hovsjö hade orsakat höjda hyror vilket gjorde att familjer tvingades flytta ifrån området. Detta kan återkopplas till gentrifieringsteorin där standarden i områden höjs vilket i sin tur höjer hyrorna och tvingar resurssvaga människor att flytta ifrån området för att ersättas med en högre socioekonomisk klass (Pacione 2005). Frågan är om gentrifieringen minskade kriminaliteten och andra sociala problem i Telge eller om det berodde på andra faktorer? Det är svårt att svara på men det skulle kunna vara en möjlig lösning. En gentrifiering kan innebära både positiva och negativa konsekvenser. Det positiva kan vara att det skapar en mer blandad befolkning mellan högre- och lägre socioekonomiska klasser vilket i sin tur skulle kunna minska brottsligheten. Den negativa konsekvensen kan innebära att människor som tidigare bodde kvar i området flyttar till andra områden som de har råd att bosätta sig i. Då kan man ställa sig frågan kring om det skapas ett nytt segregerat område någon annanstans?

Hovsjöatsningen och Badhusbergets lekfulla workshops skulle kunna vara en möjlig modell för Rosengård. Implementerar man en liknande satsning i Rosengård skulle det med stor sannolikhet kunna sänka omflyttningsgraden i området och verkligen få människor att vilja bo kvar i området. Genom att kombinera lekfulla aktiviteter tillsammans med undersökningar skulle det kunna skapa en god gemenskap med boende och i sin tur få de att känna en trygghet.

Det gäller för Rosengård att se vilka områden eller bostäder i stadsdelen som skulle kunna vara möjliga investeringar både socialt, ekonomiskt och miljömässigt för att kunna uppnå en hållbar utveckling men även kunna uppnå ett önskvärt mål gällande sociala hållbarheten.

Dessa olika exempel ingick också i miljonprogrammets projekt samt att de var, precis som Rosengård, utmärkta som problemområden. Trots detta kunde de påvisa olika konkreta tillvägagångssätt hur en fysisk planering kan gå hand i hand med den sociala hållbarheten. Om Malmö kan ta inspiration från dessa exempel i sin planering kan en fysisk planering därmed vara möjlig för ett främjande av social hållbarhet även i Rosengård. Dock måste det finnas ett ömsesidigt förhållande mellan medborgare, planerare och de som ligger bakom beslutsfattandet av fysiska omstruktureringar.

6.3 Vad kan Malmö stad och planerare göra för Rosengård?

Det finns både konkreta och abstrakta visioner för Rosengård i Malmö stadsplandokument men alla planer har inte fått sitt utfall än i praktiken trots flera decennier av sociala problem. Frågan som uppstår är om Rosengård är ett hopplöst fall eller om de faktiskt är på väg mot en social hållbar utveckling?

Rent konkret, i den fysiska planeringen, har man en vision om att införa de så kallade "bokalerna" där människor kan både bo och sköta sin verksamhet. Frågan är hur det förhåller sig till teorin om hållbar utveckling och om dessa "bokaler" kan samspela med de sociala, ekonomiska och miljömässiga aspekterna. Några beräkningar på de ekonomiska kostnaderna har inte framförts vilket i sin tur ifrågasätter om den visionen är hållbar. Då Malmö vill stimulera en större delaktighet från medborgare i den fysiska planeringen, samt skapa trygghet och jämställdhet i stadsrummet kan det innebära att det sociala kapitalet stärks hos invånarna samt att det finns en stor möjlighet för ett främjande av social hållbarhet i Rosengård.

Svaren på intervjuerna påvisade att Malmö stad faktiskt i praktiken jobbar och stödjer organisationer som arbetar i utsatta områden. Den första intervjun med Emina som är en före detta planeringssekreterare på stadsdelsförvaltningen i Malmö poängterade (se bilaga 1);

- "*Fina bostäder, parker med mera kan göra att människor känner sig nöjda*"

- "*En utveckling av trafiken kan hjälpa människor att mötas*".

"Det måste finnas en bra välfärd i området för att människor ska kunna må bra och vara lyckliga"

Respondenten menade med andra ord att den fysiska planeringen måste verka på ett sätt som främjar den sociala hållbarheten. Det kan innebära att en upprustning på bostäder och offentliga platser skulle kunna vara en möjlig åtgärd för fler möten och sociala interaktioner.

Vidare i intervjun redogör hon hur en samhällsplanerare kan vara med och påverka stadsutvecklingen;

- *"Ett sätt kan vara att prata med människorna i området och se vad de tycker"*
- *"Tillsammans med beslutsfattare förde vi dialoger och redovisade framförslag som sedan kunde verkställas. Så kunde jag som planerare vara med och påverka"*

Respondenten menar på att dialoger är viktiga i en planeringsprocess. Människor, planerare och beslutsfattare måste tillsammans föra stadsutvecklingen. Precis som de praktiska exemplen nämner Emina att stor vikt måste ligga på dialoger mellan medborgare, planerare och beslutsfattare. Detta innebär att ansvarstagandet ökar hos medborgarna. När det har skapats ett tillräckligt starkt kapital och när deras önskemål implementeras i praktiken skulle det kunna minska vandaliseringar i området. Teorin om "defensible space" faller som en konsekvens efter att det sociala kapitalet har stärkts.

I den andra intervjun med De La kings (se bilaga 2) går det att se ytterligare exempel på konkreta metoder som kan främja en social hållbarhet i ett område. I frågan om hur en samhällsplanerare kan vara med och främja en social hållbarhet i en stadsutveckling betonade organisationen att;

- *"Att tala med invånarna är nog det mest hållbara alternativet om man vill bygga någonting i området. Det är viktigt att kunna skaffa ett starkt band med invånarna så det kan få de att känna sig trygga"*
- *"Trygghetssamordnare i utsatta områden kan vara bra att ha så att ungdomarna kan känna någon trygghet och säkerhet i sina områden"*
- *"Det bör finnas fler samtal och dialoger med människor när man planerar något i ett område, endast så kan man utvecklas i en positiv riktning rent socialt"*

Respondenten menar på att en social hållbarhet inte kan utvecklas om man inte involverar invånarna i planeringen. Det gäller att skapa en trygghet hos människorna innan en förändring kan ske.

Då denna organisation samarbetar med Malmö stad kom frågan upp hur de arbetar socialt rent konkret;

- *"Vi anordnar danstävlingar, fotbollsturneringar, fritidsgårdar, alla olika typer av aktiviteter som kan bidra en positiv utveckling rent socialt"*
- *"Trygghetssamordnare i utsatta områden kan vara bra att ha så att ungdomarna kan känna någon trygghet och säkerhet i sina områden"*

- "Det bör finnas fler samtal och dialoger med människor när man planerar något i ett område, endast så kan man utvecklas i en positiv riktning rent socialt"

De La Kings Detta påvisar att Malmö stad, precis som Gårdsten, Telge Hovsjö och Badhusberget, arbetar på liknande sätt för att främja den sociala hållbarheten. Fler aktiviteter och dialoger sker med invånarna vilket innebär en positiv utveckling. Arrangemang av danstävlingar och olika typer av turneringar visar på att det sociala kapitalet ligger i stor fokus i planeringen.

Att lägga stor fokus på det sociala kapitalet och ge människor en möjlighet att påverka sina områden är någonting som kan vara bra men det måste samverka med den hållbara utvecklingen och att. Om Rosengård kan bli ännu ett "lyckat" exempel av miljonprogramsområdena återstår att se.

Medborgardialoger är alltid bra i en fysisk förändringsprocess men för att Rosengård som stadsdel ska kunna bli hållbar måste det finnas en balans i teorin om "defensible space", det vill säga makten att förändra (Newman 1996). Invånarna kan ha makt till en viss mån att förändra den fysiska miljön men det får inte ske så att det hämmar en hållbar utveckling. Teorin om hållbar utveckling är viktig att ta hänsyn till, därför är det viktigt att betona planerarens och experternas kunskap kring fysisk planering då de kan ha ett bredare hållbarhetsperspektiv. Medborgarna, planerare och beslutsfattare måste mötas på jämlika villkor så att den hållbara utvecklingen kan upprätthållas.

Det kan vara betydelsefullt att skapa denna dialog mellan "expert" och medborgare i ett tidigt skede för att kunna samla in så pass mycket information som möjligt för att verkställa ett utfall som är önskvärt för majoriteten av området. På så sätt kan denna sorts inflytande stärka det sociala kapitalet hos invånarna i Rosengård då de får känna en viss form av ansvarstagande och delaktighet.

För att minska risken för vandalisering och skadegörelse i Rosengårds framtida fysiska miljö kan planerarna liksom dessa praktiska exempel arbeta mycket med barn och ungdomar där de får vara med och delta i olika projekt. På så sätt skulle ansvarstagandet och delaktigheten hos invånarna kunna skapa ett omsorgsfullt beteende där man inte vill skada något som man själv har varit med och byggt upp. Detta speglar teorin om "defensible space" och det skulle kunna vara en stor faktor för ett främjande av social hållbarhet i samband med den fysiska planeringen.

7. Slutsatser

En fullständig social hållbarhet kan inte uppnås, det är en utvecklingsprocess som kommer kräva ett ständigt arbete men det kan uppnås till en viss grad som är önskvärt.

I samband med den historiska bakgrunden om Rosengård, de svenska praktiska modellerna och Malmös plandokument kan det konstateras att den fysiska planeringen har en viktig roll i stadsutvecklingen. Byggnader, parker, gator och trafik kan skapa

barriärer men även stora möjligheter för möten och sociala interaktioner. Då boendemiljön ingår i några av definitionerna kring social hållbarhet, innebär det att en fysisk planering kan främja en social hållbarhet.

Frågan om hur den fysiska planeringen och utformningen ser ut nu i Rosengård så har den sociala utvecklingen ännu inte fått sitt uttryck eftersom det fortfarande råder sociala problem och levnadsstandarden är fortfarande låg. Dock finns det konkreta praktiska fysiska förändringsprocesser och visioner som håller på att driva stadsdelen till en positiv utveckling. Genom ett fortsatt samarbete med privata aktörer och organisationer, utveckling av trafik, offentliga platser och byggnader kan den sociala hållbarheten vara på väg mot en positiv utveckling.

För att främja en social hållbarhet är det viktigt att alla parter är delaktiga innan en fysisk förändringsprocess sker. Medborgare, planerare och beslutsfattare måste ha en ömsesidig samverkan för att kunna uppnå ett gemensamt mål som kan gynna alla. Detta för att kunna skapa en trygghetskänsla hos befolkningen. Kan experter och planerare skaffa sig en bredare förståelse och få en illustration på hur Rosengård är utformat fysiskt kan man förstå både orsaker, konsekvenser och ta upp olika åtgärder. Detta måste dock ske i samverkan med medborgarnas önskemål.

Konkret satsas det på att utveckla kommunikationsnoder såsom stationer och busshållplatser men även att satsningar på att skapa goda sociala relationer med invånarna i området. Att anordna "rundturer" eller olika aktiviteter med invånarna i ett annat exempel bland många andra. Gårdsten, Telge Hovsjö och Badhusberget har visat på flera lyckade konkreta lösningar vilka även Malmö stad kan ta inspiration från i sin stadsplanering.

Dessa olika exemplen (Gårdsten, Badhusberget och Telge Hovsjö) kunde visa olika konkreta tillvägagångssätt hur det går att få en fysisk planering att gå hand i hand med den sociala hållbarheten. Om Malmö kan ta inspiration från dessa exempel i sin planering kan en fysisk planering därmed vara möjlig för ett främjande av social hållbarhet även i Rosengård.

Ett sätt för Malmö att arbeta med detta är att försöka identifiera Rosengårds kvaliteter och svagheter vilket i sin tur skulle kunna reducera risken att förbättringar inom ett område sker på bekostnad av något annat.

Studien kunde påvisa att den fysiska planeringen kan främja en social hållbarhet genom att skapa offentliga rum och platser som gör att folk kan mötas vilket i sin tur skulle kunna skapa ett högt socialt kapital hos befolkningen.

Rosengård är präglad av kriminalitet, segregation och hög arbetslöshet samtidigt som området består av oupprustade gråa lägenhetskomples. Invånarna har visat sitt missnöje vilket innebär att det sociala kapitalet inte är högt bland invånarna. Den sociala hållbarheten är därmed inte i ett ömsesidigt förhållande med de miljömässiga och ekonomiska dimensionerna i området.

Den Därmed kan en fysisk planering vara en möjlighet för social hållbarhet. Studien visar på att den fysiska planeringens roll spelar stor roll för den sociala interaktionen mellan människor men att detta sker främst genom fler medborgardialoger och ett ökat socialt arbete med människor.

Gårdsten, Telge Hovsjö och Badhusberget som också ingick i miljonprogrammet visar tecken på att Rosengård också kan bli ännu ett lyckat exempel.

Trygghet, delaktighet och ansvar är några av de viktigaste faktorerna för att främja social hållbarhet. Trots detta, visar studien också att det är omöjligt att lägga mer resurser på att främja en social hållbarhet utan att det finns en ömsesidig relation mellan de sociala, ekonomiska och miljömässiga dimensionerna. Det måste finnas en balans mellan dessa för att kunna upprätthålla en hållbar utveckling.

Källförteckning

Allmannyttan (2016). *Miljonprogrammet*. [online] Tillgänglig på:
<http://www.allmannyttan.se/historia/tidslinje/miljonprogrammet/>
Hämtad: 2016-04-08

Andersson, Martin (2016). *När klasskampen var ung*. [online] Tillgänglig på:
<http://blogg.sydsvenskan.se/forsvunnamalmo/tag/amiralsgatan/>
Hämtad: 2016-05-20
Publicerad: 2016-05-01

Badhusberget, *Gårdsprojektet – ett projekt om skönhet och samverkan*. [online]
Tillgänglig på: <https://badhusberget.wordpress.com/om-projektet/>
Hämtad: 2016-05-08

Boverket (2007). *Så fick miljonprogrammet ett nytt ansikte - En rapport från Gårdstenbostäder om ombyggnaden av flerbostadshus i östra Gårdsten, Göteborg*.
[pdf] Tillgänglig på:
http://www.gardstensbostader.se/Global/G%C3%A5rdstensbost%C3%A4der/Broschyre_r/sa_fick_miljonprogrammet_ett_nytt_ansikte.pdf
Hämtad: 2016-05-14
Publicerad: 2007-06

Brottsförebygganderådet (2011). *Följder av segregation och dess dynamik*. [online]
Tillgänglig på: <https://www.bra.se/bra/nytt-fran-bra/arkiv/nyheter/2011-11-03-foljder-av-segregation-och-dess-dynamik.html>
Hämtad: 2016-04-10
Publicerad: 2011-11-03

Bärlund, Kaj. *Sustainable development - concept and action*. [online] Tillgänglig på:
http://www.unece.org/oes/nutshell/2004-2005/focus_sustainable_development.html
Hämtad: 2016-05-25

Dempsey Nicola, Bramley Glen, Power Sinead & Brown Caroline (2009). *The social dimension of sustainable development: Defining urban social sustainability Volume 19, Issue 5, pages 289–300, September/October 2011*.

Drexhage John & Murphy Deborah (2010:6). *Sustainable Development: From Brundtland to Rio 2012*. [pdf] Tillgänglig på:
http://www.un.org/wcm/webdav/site/climatechange/shared/gsp/docs/GSP1-6_Background%20on%20Sustainable%20Devt.pdf
Hämtad: 2016-05-19
Publicerad: 2010-09-19

Ek Uusijärvi, Matilda (2014). *Rosengårdskravallerna 2008*. [online] Tillgänglig på:
<http://sverigesradio.se/sida/avsnitt/333539?programid=2519>
Hämtad: 2016-05-01
Publicerad: 2014-03-23

Emmelin, Maria & Eriksson, Malin (2012). *Kan socialt kapital "byggas in" i våra bostadsområden och därmed förbättra invånarnas upplevda och mentala hälsa?* [pdf]
Tillgänglig på:
http://malmo.se/download/18.1558e15e13973eeaa0e8000259/1383647138259/Socialt+kapital+i+bostadsomr%C3%A5den_Emmelin.pdf
Hämtad: 2016-05-23
Publicerad: 2012-06-19

Erlandsson, Johan (2011). *Hållbara Hilda - Djärv Bostadsrättsförening i Rosengård, Malmö*. [online] Tillgänglig på: <http://www.ecoprofile.se/thread-2433-Hallbara-Hilda-djarv-bostadsrattsforening-i-Rosengard,-Malmo.html>
Hämtad: 2016-05-24
Publicerad: 2011-09-22

Flick, Uwe (2006). *An introduction to qualitative research*. 3:e upplaga

Flowerdew, Robin & Martin, David (2013). *Methods in Human Geography: A Guide for Students Doing a Research Project* 2:a upplaga.

Hall, Peter (2002). *Cities of Tomorrow. An Intellectual History of Urban Planning and Design*.

Hallbarhet (2016). *Vad är hållbarhet?* [online] Tillgänglig på:
<http://www.hallbarhet.lu.se/om-hallbarhetsforum/vad-ar-hallbarhet>
Hämtad: 2016-04-10
Publicerad: 2016-02-12

Karta över Sverige (2011). *Karta över Malmö kommun bild*. [online] Tillgänglig på:
<http://karta-over-sverige.blogspot.se/2011/04/karta-over-malmo-kommun-bild.html>
Hämtad: 2016-05-20

Littig, Beate & Griebler, Erich (2005). *Social sustainability: a catchword between political pragmatism and social theory*.
Int. J. Sustainable Development, Vol. 8, Nos. 1/2

Malmö. *Malmö stad köper familjen Kockums herrgård*. [online] Tillgänglig på:
<http://malmo.se/Kultur--fritid/Kultur--noje/Arkiv--historia/Stadsarkivet/Lopsedlar/Ar-1959---Rosengard.html>
Hämtad: 2016-05-19

Malmö stadsbyggnadskontor (2008). *Rosengård! Strategier för hållbar utveckling i en stadsdel Dialog-pm 2008:1* [pdf] Tillgänglig på:

<http://malmo.se/download/18.5d8108001222c393c00800026503/Rosengard.pdf>

Hämtad: 2016-05-01

Publicerad: 2008-10

Malmö (2012). *Planering Information från Malmö stadsbyggnadskontor • Nr 1 2012 I Malmö*. [pdf] Tillgänglig på:

http://malmo.se/download/18.6e1be7ef13514d6cfcc800084881/1383644458611/pim12.1_webb.pdf 2012

Hämtad: 2016-04-30

publicerad: 2012

Malmö (2014). *Översiktsplan för Malmö* [online] Tillgänglig på:

<http://malmo.se/Stadsplanering--trafik/Stadsplanering--visioner/Oversiktsplanering--strategier/Oversiktsplan-for-Malmo.html>

Hämtad: 2016-04-29

Publicerad: 2014-05-22

Malmö stad (2016). *Det fortsatta arbetet för ett socialt hållbart Malmö – uppföljning av 2015 års verksamhet Stadskontoret*. [pdf] Tillgänglig på:

<http://malmo.se/download/18.16ac037b154961d028752c2/1463136801074/Uppf%C3%B6ljningsrapporten+2016+med+bilaga.pdf>

Hämtad: 2016-04-25

Publicerad: 2016-04-01

Mapio (2009). *Herrgården*. [online] Tillgänglig på: <http://mapio.net/a/83292299/>

Hämtad: 2016-05-25

Publicerad: 2009-09

Newman, Oscar (1996). *Creating Defensible Space*. [pdf] Tillgänglig på:

<https://www.huduser.gov/publications/pdf/def.pdf>

Hämtad: 2016-05-01

Nilsson, I & Lundmark, E (2013). *Det omöjliga tar bara något längre tid:*

Hovsjöatsningen ur ett process- och socioekonomiskt perspektiv, Telge. [pdf]

Tillgänglig på:

[https://www.utanforskapetspris.se/Global/Rapporter/Telge%20Hovsj%C3%B6%20-%20Det%20tar%20bara%20n%C3%A5got%20l%C3%A4ngre%20tid%20\(2013-02-18\).pdf](https://www.utanforskapetspris.se/Global/Rapporter/Telge%20Hovsj%C3%B6%20-%20Det%20tar%20bara%20n%C3%A5got%20l%C3%A4ngre%20tid%20(2013-02-18).pdf)

Hämtad: 2016-05-10

Publicerad: 2013-02-18

Pacione, Michael (2009). *Urban Geography: a global perspective* (3:e upplaga.). Oxon: Routledge.

Redovisningar (2013). *Välfärdsindex*. [online] Tillgänglig på:

http://redovisningar.malmo.se/2013/?page_id=482

Hämtad: 2016-05-24

Publicerad: 2013

Ritzer, George. (2009) *Sociologisk Teori* upplaga 1:4

Liber AB

Ristilammi, Per-markuu. (1999) *Rosengård och den svarta poesin - En studie av modern annorlundahet* 2:a upplagan.

Rosengren, Jeanette V. (2011): <http://malmo.se/Kultur--fritid/Kultur--noje/Arkiv--historia/Kulturarv-Malmo/P-S/Rosengards-herrgard.html>

Hämtad: 2016-05-25

Publicerad: 2011-04-21

Ryen, Anna (2004). *Kvalitativ intervju - från vetenskapsteori till fältstudier*. 1:a upplaga

Författaren och Liber AB.

Skyscrapercity. *Your cities Inner Ring Road (Motorway standard, or not)*. [online]

Tillgänglig på: <http://www.skyscrapercity.com/showthread.php?t=1513741>

Hämtad: 2016-05-24

Publicerad: 2012-05-12

Statenskonstrad. *Bostadsområdet Badhusberget*. [online] Tillgänglig på:

<http://www.statenskonstrad.se/konst/bostadsområdet-badhusberget>

Hämtad: 2016-05-08

Sverigesradio (2013). *Hovsjö - hoppfull modell för miljonprogrammet*. [pdf] Tillgänglig

på: <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=3993&artikel=5499683>

Hämtad: 2016-05-05

Publicerad: 2013-04-10

Sydsvenskan (2009). *Kackerlackor hälsning från Rosengård*. [online] Tillgänglig på:

<http://www.sydsvenskan.se/2009-09-15/kackerlackor-halsning-fran-rosengard> TT

Hämtad: 2016-05-01

Publicerad: 2009-09-13

Signer, Torum (2013). *Gentrifiering ur ett statsvetenskapligt perspektiv*. [pdf]

Tillgänglig på:

https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/35344/1/gupea_2077_35344_1.pdf

Hämtad: 2016-05-12

Sodertalje (2012). *Program för miljoner möjligheter – sammanfattning av seminarium för Översiktsplan 2012*. [pdf] Tillgänglig på:

<http://www.sodertalje.se/mainupload/dokument/Stad%20milj%C3%B6%20o%20boend>

e/Bo%20o%20bygga/%C3%96versiktsplanering/%C3%96versiktsplan/Miljonprogram%20sammanfattning.pdf

Hämtad: 2016-05-24

Publicerad: 2012

Schwarz, Sonja (2010). *Unité de Marseille*. [online] Tillgänglig på:

<http://www.fotografiesonjaschwarz.de/projekte/unite-de-marseille-le-corbusier>

Hämtad: 2016-05-25

Telge (2016). *Om bolaget Telge Hovsjö*. [online] Tillgänglig på:

<http://www.telge.se/TelgeHovsjo/>

Hämtad: 2016-05-05

Publicerad: 2016-05-19

Wennhall I, Matsson L, Schröder U & Twetman S (2005). *An oral health programme*.

[online] Tillgänglig på: <https://www.mah.se/CAPP/Country-Oral-Health-Profiles/EURO/Sweden/Information-Relevant-to-Oral-Health-and-Care/Special-project-of-interest/An-oral-health-programme-/>

Hämtad: 2016-05-12

Intervjuer

Emina (föredetta planeringssekreterare på stadsområdesförvaltningen, Malmö stad),

intervjuad: 2016-05-07

De La Kings (anställd på den ideella organisationen De La Kings hip hop och kultur)

Intervjuad: 2016-05-25

Bilaga 1

Intervjuguide till före detta planeringssekreterare för stadsdelsförvaltningen, Malmö stad.

Hur länge har du jobbat som planerare?

- 3 år

Hur jobbade ni i er förvaltning?

- *Vi jobbade med olika projekt hela tiden men vi jobbade mest med frågor som berörde stadsområde Öster*

Vad var de främsta arbetsuppgifterna?

- *Arbeta med olika projekt hela tiden och sedan redovisa de tillsammans med andra planerare för kommunen och beslutsfattare.*

Vilka erfarenheter har du tagit med dig in till det praktiska livet?

- *Det främsta jag tagit med mig är den breda förståelsen när olika planeringsprojekt sker men man har även en bred förståelse när något går snett i en stadsplanering. Det är lättare att förstå orsaker och konsekvenser nu.*

På vilket sätt kan en samhällsplanerare vara med och påverka planeringen i en stadsutveckling?

- *Prata med medborgarna i området och verkligen skapa ett socialt band till området. Tillsammans med beslutsfattare förde vi dialoger och redovisade fram förslag. Så kunde i alla fall jag som planerare vara med och påverka"*

Vilken påverkan kan den fysiska planeringen ha för den sociala hållbarheten vid en stadsutveckling?

- *"Vissa byggnader och platser i området kan upprustas eller byggas om. Fina bostäder, parker med mera kan göra att människor känner sig nöjda men då måste man ha en dialog med de så att deras åsikter om vad de vill ha kommer fram i planeringen. En utveckling av trafiken kan det hjälpa människor att mötas. Det är viktigt att trafiken i området är bra men även till resten av Malmö. Det kan underlätta möten mellan människor i och utanför Rosengård. Men vissa saker bestämmer staten, och inte Malmö kommun så det finns även en begränsning på hur mycket planerare kan påverka"*

- *"Den fysiska planeringen är ju viktig eftersom det skapar möjligheter för människor. Om den fysiska planeringen kan göra så att fler människor möts så kan det bli bättre rent socialt. Det måste finnas en bra välfärd i området för att människor ska kunna må bra och vara lyckliga"*

Vad kan vara den främsta orsaken till att stadsdelen Rosengård har blivit segregerat i förhållande till resten av Malmö?

- *"Den främsta orsaken att området har blivit så segregerat kan vara planeringen genom historien. Rosengård har fått en stämpel som ett problemområde och sen har media samtidigt gjort att fler människor vill flytta ifrån området och färre vill flytta in"*

Hur kan planerare eller Malmö stad verka för att Rosengård ska bli en mer social hållbar stad?`

- *"Som jag nämnde tidigare. Ett sätt kan vara att prata med människorna i området och se vad de tycker. Att skapa ett socialt band som gör att de känner sig trygga. "*

Vilka andra städer tar Malmö sin inspiration från när de planerar sin stad?

- *"Jag vet inte exakt vilka städer men de tar inspiration från många av jordens storstäder"*

Bilaga 2

Intervjuguide för intervjun med De La Kings hip hop och kultur (ideell organisation):

Hur arbetar ni som organisation?

- *"Vi samarbetar med Malmö stad samt att vi söker bidrag från EU till de olika projekten vi vill göra.*
- *"Vi anordnar danstävlingar, fotbollsturneringar, fritidsgårdar, alla olika typer av aktiviteter som kan bidra en positiv utveckling rent socialt"*

Vad är era huvudsakliga arbetsuppgifter?

- *"Arbetsuppgifterna handlar om att sköta projektbeskrivningar men även jobba praktiskt med segregation och ungdomar som är utsatta i segregerade områden. Vi vill få fram positiva krafter ur segregation genom kultur, alltså musik, dans och konst etc."*

Hur kan planerare eller Malmö stad verka för att Rosengård ska bli en mer social hållbar stad?"

- *"Att tala med invånarna är nog det mest hållbara alternativet om man vill bygga någonting i området. Det är viktigt att kunna skaffa ett starkt band med invånarna så det kan få de att känna sig trygga"*
- *"Trygghetssamordnare i utsatta områden kan vara bra att ha så att ungdomarna kan känna någon trygghet och säkerhet i sina områden"*
- *"Det bör finnas fler samtal och dialoger med människor när man planerar något i ett område, endast så kan man utvecklas i en positiv riktning rent socialt"*